

"La Ciència de la Sostenibilitat no és una altra ciència, sinó un enfocament nou"

**ALBERT
PUNSOLA**

(/AUTOR/ALBERT-

PUNSOLA-44)

Periodista

Periodista

Gilberto

Gallopín

és doctor en Ecologia per la Universitat de Cornell,

30/11/2009

analista de sistemes ecològics, i un expert en desenvolupament sostenible reconegut mundialment. Actualment és assessor regional de Polítiques Ambientals de la Comissió Econòmica per Amèrica Llatina i el Caribe de Nacions Unides a Santiago de Xile. Entre les seves experiències més rellevants destaquen la direcció dels Sistemes del Programa de Desenvolupament Sostenible a l' [Stockholm Environment Institute](https://www.sei-international.org/) (<https://www.sei-international.org/>) i del Programa d'Ús del Terreny del [Centro Internacional de Agricultura Tropical](https://ciat.cgiar.org/) (<https://ciat.cgiar.org/>) (CIAT) a Cali, Colòmbia. Gallopín va assistir al [II Congrés Internacional sobre Mesura i Modelització de la Sostenibilitat](http://icsmm09.upc.edu/ca/content/inici)

(<http://icsmm09.upc.edu/ca/content/inici>)

celebrat el 5 i 6 de novembre a Terrassa.

Avui en dia la sostenibilitat és un terme violentat per l'ús. Quina és l'opinió d'una persona que es dedica precisament a pensar sobre el sentit d'aquesta paraula?

El terme sostenibilitat comporta algunes dificultats conceptuals perquè res no és sostenible sempre. La idea mateixa d'equilibri ecològic és un mite. Tot sistema ecològic i social està en permanent estat de canvi. Això no vol dir que haguem d'inhibir-nos davant el fet que el món en què vivim entri en un estat poc desitjable. Cal fer un esforç d'explicació sobre aquest punt ja que l'ambigüitat del terme sostenibilitat, encara que no és negativa de per si, requereix una especificació. Una tirania, per exemple, pot ser sostenible. Si hi afegim la paraula desenvolupament introduïm un matís de millora.

Quin és el sistema d'organització més sostenible?

Aquell sistema socioecològic -humà i ambiental- en el qual el valor d'aquest sistema no sigui decreixent en el temps. Pot decreixer transitòriament però no a llarg termini. Aquí arriba aleshores el problema del valor. Per a alguns és monetari -hi treballs científics sobre quants diners val la biosfera- per a altres és un valor d'existència de les espècies; aquesta és la postura del *deep ecology*. Però molts també veuen un valor a la qualitat de vida i en els serveis ecosistèmics que serveixen per mantenir-la. Per tant, segons la perspectiva que prengui cadascú, podrà parlar de la sostenibilitat, tot i que s'estarà referint a coses diferents.

Per tant, per construir una Ciència de la Sostenibilitat sòlida cal una visió integrada.

El món ja està integrat i avui en dia més que mai. Som nosaltres els que persistim en fragmentar-lo perquè ens han ensenyat a pensar per parts. La nostra formació conspira contra una percepció integrada però sense aquesta darrera mai no hi haurà gestió integral. Si més no, avui ja sabem que molts problemes no es resolten per aquesta raó.

Estem parlant d'una necessària revolució del coneixement i del mètode?

Exactament, de fet el desenvolupament sostenible presenta desafiaments a la tecnologia i a la ciència. El paradigma de la complexitat en què es mou aquest concepte suposa doncs un repte doble: pràctic i epistemològic.

Vol dir que el mètode científic com l'hem entès fins ara no és vàlid?

No, el mètode científic continuarà sent vàlid sempre, si bé fins ara els seus èxits més grans s'han produït en la resolució de problemes simples. Pot semblar estrany que digui això però molts problemes de les diferents branques de la ciència són simples en la seva particularitat, comparats amb un sistema complex com és el funcionament d'una ciutat. La Ciència de la Sostenibilitat no és una altra ciència, sinó un enfocament nou amb la participació complementària d'altres formes de coneixement.

Per què aquesta complementaritat?

El coneixement científic és una manera verificable d'analitzar la realitat i procedeix amb experiments i anàlisis quantitatius, no obstant això hi ha aspectes de la realitat que no són quantificables. Moltes vegades la ciència deixa de banda el que no és quantificable però pot passar que sigui precisament això el més significatiu.

(F)

Com s'articula tot plegat per arribar a un esquema operatiu?

Per començar no partim de zero. Sóc membre fundador d'una iniciativa internacional per a la Ciència de la Sostenibilitat i hi ha altres xarxes i iniciatives en aquesta direcció. Encara que continuen sent minoria respecte a l'*establishment* científic, estan avançant en el món acadèmic. Fins i tot la [National Science Foundation](http://www.nsf.gov/) (<http://www.nsf.gov/>) dels EUA té un capítol dedicat al que diuen *Sustainability Science*. Els seus fonaments són: l'enfocament global de les qüestions, el treball interdisciplinari, i la utilització de tot el coneixement disponible encara que no sigui *stricto sensu* científic. I això possibilita una articulació del saber que no suprimeix la ciència, al contrari, la fa més gran. Es tracta d'un desafiament enorme perquè no hi ha antecedents, és clar. És més fàcil demostrar que alguna cosa (un territori, una gestió, un procés) no és sostenible que el contrari i això ens indica fins a quin punt ens cal més recerca en aquest camp.

El tema de la mesura de la sostenibilitat és fonamental. Avui hi ha una gran pluralitat d'indicadors proposats per múltiples agents. No obstant això, mai la pluralitat s'havia produït tanta inquietud: sembla que ens allunyi de la ciència sòlida que vostè reclama.

La pluralitat de mesures pot causar una gran perplexitat, certament. Tot té la seva història: primer hi ha els indicadors econòmics i socials, més o menys acceptats, després vénen els ambientals i al final els de desenvolupament sostenible, que han d'explicar un concepte més ambigu. Això ha donat lloc a alguns malentesos.

Doni'm un exemple concret.

Sí jo registro un descens del nivell de pobresa estic donant un indicador de desenvolupament econòmic, però que em diu alguna cosa sobre la sostenibilitat? No em diu res! No obstant això, el nivell de pobresa és a tots els sistemes d'indicadors de sostenibilitat. En el treball que vaig desenvolupar a la [Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib](http://www.cepal.org/default.asp?idioma=IN) (<http://www.cepal.org/default.asp?idioma=IN>) vaig proposar diferenciar els indicadors de desenvolupament i els de desenvolupament sostenible. Estem en l'inici d'un llarg procés però per altra banda hi ha cada vegada més consciència de dur a terme projectes científics, com el [Programa Geoesfera-Biosfera](http://www.igbp-es.org/?q=en/node/8) (<http://www.igbp-es.org/?q=en/node/8>), que busquen la integració de les dades en el que anomenen el sistema Terra. Però encara falta molt per arribar a un sistema d'indicadors universal.

Hi ha democràcia quan el govern és elegit lliurement pel poble, quan hi ha separació i un cert equilibri entre els poders, quan hi ha imperi de la llei i no arbitrarietat, etc. I evidentment hi ha països més democràtics que altres. Es pot descriure el desenvolupament sostenible d'un lloc amb trets sintètics però alhora inequívocs?

Un sistema socioecològic és sostenible si no consumeix més recursos que els que es renoven; si hi ha equitat entre els seus membres, co-participació en les decisions; si manté un sistema econòmic sa i correctament relacionat amb el sistema mundial; si la governança funciona. A nivell conceptual, com veu, es pot fer, però amb mesures quantitatives, no. No podem afirmar que un sistema socioecològic és un 5% més sostenible que un altre.

(F)

Vostè és coautor d'un assaig titulat *La gran transició* (<http://www.cepal.org/es/publicaciones/4143-la-gran-transicion-la-promesa-la-atraccion-futuro>)

que és una atrevida i rigorosa possible història del segle XXI fins a l'any 2.068 que, per cert, recorda fins a cert punt a la *Breu Història del Futur* de Jacques Attali. Transició, cap a on?

La gran transició es refereix a un canvi molt gran de paradigma i de valors cap a la constatació que la qualitat de vida és una cosa diferent i fins i tot una mica superior al consum material per càpita. Aquesta transició es farà amb dificultats, fins i tot amb retrocessos, però és possible. I ho és perquè ja ara hi ha una llavor, sobretot en la joventut, un col·lectiu que està més desorientat i insatisfet que mai, que apunta en aquesta direcció. Aquesta llavor s'està alimentant amb les organitzacions no governamentals però també amb la forta irrupció de les xarxes a través d'internet. Valorem també en l'assaig alguns escenaris on passa, per dir-ho així, més del mateix i altres de signe catastròfic amb conflictes i autoritarisme, no s'han de descartar aquests escenaris, hi ha la possibilitat que es desenvolupin en part.

¿Què opina de la teoria del decreixement de Serge Latouche?

El decreixement és una gran possibilitat per arribar a una sostenibilitat però queda per veure si és una possibilitat per arribar al desenvolupament sostenible. Si hi ha un decreixement a escala global, o bé va acompanyat d'un procés de redistribució fort de la riquesa o el que farà és mantenir l' status quo actual, condemnant els menys afavorits a la pobresa per sempre.

Fa anys que es relaciona a Amèrica Llatina amb una esperança. Com a llatinoamericà què ha de dir sobre aquesta idea?

Amèrica Llatina és molt rica en recursos naturals, més que altres regions del món. D'altra banda la seva població és cada vegada més urbana i té una herència cultural comuna. Això forma part de la promesa. Després de dues dècades perdudes, des de l'any 2000 hi ha hagut un progrés clar de la democràcia i de la integració econòmica. Jo crec que en el futur la regió tindrà una gran importància com a proveïdora de recursos i serveis per a la resta del planeta, però tot dependrà de la prioritat que es doni a l'educació i a la ciència i tecnologia, que són motors a llarg termini per al desenvolupament sostenible dels països. Brasil, en aquest sentit, està anant pel bon camí. En general Amèrica Llatina està gestionant bé la crisi actual, molt millor del que ho va fer en el passat en circumstàncies semblants.

--

També a Sostenible.cat... [Com mesurar la sostenibilitat?](http://www.sostenible.cat/web/noticies/sos_noticies_web.php?cod_idioma=1&seccio=6&num_noticia=444268) (.../web/noticies/sos_noticies_web.php?cod_idioma=1&seccio=6&num_noticia=444268)

Etiquetes: [Ciència](#) (/etiquetes/ciencia)

[Desenvolupament](#) (/etiquetes/desenvolupament)

[Món](#) (/etiquetes/mon)

Share 0

Tuit

 (<https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/entrevista/la-ciencia-de-la-sostenibilitat-no-es-una-altra-ciencia-sino-un-enfocament-nou-1>)

 (<https://www.sostenible.cat/print/entrevista/la-ciencia-de-la-sostenibilitat-no-es-una-altra-ciencia-sino-un-enfocament-nou-1>)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

Subscriu

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

<http://www.diba.cat>

[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)

[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)

[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)

[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)

[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)

[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)

[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)

<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888>

<http://www.twitter.com/xarxasost>

<http://youtube.com/xarxasost>

[\(rss.xml\)](#)